

MAATILOJEN NEUVONTAJÄRJESTELMÄ

Maatilan ympäristösuunnitelma

Ohje neuvojalle

1. Johdanto

Tässä maatilojen neuvontajärjestelmän ympäristösuunnitelmaohjeistuksessa on esitetty tiivistetyssä muodossa ohjeita ja esimerkkejä avuksi maatilan ympäristösuunnitelman laatimiseen. Ohjeistukseen on sovellettu eri ympäristöhankkeissa tuotettuja materiaaleja.

Maatilan ympäristösuunnitelman tavoitteena on

- kartoittaa tilan toimintaa ympäristönäkökulmasta
- tuoda esiin ympäristön tilan parantamiseen tähtääviä toimenpide-ehdotuksia
- löytää tilalle parhaita käytäntöjä ja
- käynnistää maatilalla ympäristön tilan jatkuva parantaminen.

Tila noudattaa esitettyjä toimenpide-ehdotuksia resurssiensa mukaan.

Käy viljelijän kanssa läpi alla listatut kohdat ja kirjaa havaintosi ja toimenpide-ehdotuksesi vapaamuotoiseen suunnitelmaan. Ehdotuksia toimenpiteiksi on esitettävä. Jos niitä ei ole esittää, perustele ehdotusten puuttuminen.

Ympäristösuunnitelmassa on soveltuvien osin tarkasteltava seuraavia asiakokonaisuuksia:

1. Maatilan perustiedot
2. Peltojen ominaisuudet
3. Viljelykasvit, koneketjut ja maan rakenne
4. Lannoitus ja kalkitus
5. Kotieläintuotanto ja karjanlanta
6. Kasvinsuojelu
7. Maisemanhoito ja ympäristösopimuskohteet
8. Ilmastonmuutoksen hillintä
9. Jätteiden käsittely ja öljysäiliöt

Voit sisällyttää ympäristösuunnitelmaan vaadittujen asiakokonaisuuksien lisäksi myös muita osia-alueita. Voit myös painottaa suunnitelmassa yksittäistä asiakokonaisuutta maatilan tarpeiden huomioimiseksi parhaalla mahdollisella tavalla. Pohdi myös, miksi eri aihealueet ovat maatilan ympäristövaikutusten kannalta merkityksellisiä.

2. Ennen tilakäyntiä

Esimerkkejä ennen tilakäyntiä tehtävistä toimista:

- Tutustu tilan perustietoihin ja lohkokirjanpitoon
- Laske ravinnetaseet lohkoittain
- Tutustu karttoihin, joista ilmenee tilan peruslohkojen kaltevuustiedot ja vesistöjen ekologinen tila
- Tutustu myös suojavyöhykkeitä, luonnon monimuotoisuutta ja kosteikkoja koskeviin yleissuunnitelmiin ja alueellisiin vesienhoitosuunnitelmiin.

3. Tilakäynnillä

Tilakäynnin aikana voit esimerkiksi täyttää tilan kanssa internetistä löytyvän TEHO Plus hankkeen laatiman Maatilan ympäristötestin <http://www.mtk.fi/ymparistotesti/>. Alla on esitetty jokaiseen vaadittavaan kohtaan esimerkkejä tiedoista, jotka auttavat tilan ympäristötilanteen hahmottamista ja ympäristösuositusten antamista. Lisää vinkkejä löydät Mavin internetsivuilta kohdasta Neuvo 2020 [Ympäristö](#).

1. Maatilan perustiedot

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

Perustiedot

Viljelijän nimi

Osoite

Puhelin

Sähköposti

Sijaintikunta

Tilatunnus

Tilan viljelyala

Tilan päätuotantosuunta

Tila luomutuotannossa: ei/ vain pellot/ pellot ja kotieläimet

Ympäristökorvaus

- Täydentävät ehdot, maatalousmaan säilyttäminen (perustaso)
- Ympäristökorvauksen vähimmäisvaatimukset, vaaditaan kaikilta sitoutuneilta (kasvinsuojelututkiminto, ruiskun testaus, lannoitteiden enimmäiskäyttö)
- Ravinteiden tasapainoinen käyttö, tilakohtainen toimenpide kaikille sitoutuneille (Lohkokirjanpito, viljavuustutkimus, viljelysuunnitelma, 5 –v. viljelykiertosuunnitelma, suojakaistat, peltomaan laatutesti, yhden päivän viljelijäkoulutus/ verkkotutkiminto)
- Sitoumukselle valitut lohko-kohtaiset toimenpiteet:
  - Lietelannan sijoittaminen peltoon
  - Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen

NEUVO 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Valumavesien hallinta
- Ympäristönhoitonurmet
- Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys
- Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla
- Peltoluonnon monimuotoisuus
- Vaihtoehtoisten kasvinsuojelumenetelmien käyttö puutarhakasveilla
- Ympäristösopimukset

2. Peltojen ominaisuudet

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista, joilla on merkitystä vesiensuojelun kannalta:

- Peltojen maalajijakauma
- Pohjavesialueilla sijaitsevat pellot
- Vesistöihin rajoittuvat pellot
- Toistuvien tulvien alaiset peltolohkot
- Kaltevat pellot ja P-luku
- Eroosioherkät lohkot
- Laatutesti

3. Viljelykasvit, koneketjut ja maan rakenne

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

- Viljelyalan jakaantuminen peruslohkoittain (monipuolistamistarpeet, viljelykierto, ympäristökorvauksen sitoumukset)
- Muokkauksen ja kylvön koneketjut, konetyypit ja ajokerrat
- Koneiden painot ja maan rakenne
- Säilörehun valmistuksen koneketju

4. Lannoitus ja kalkitus

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

- Peltojen ravinnetila ja ravinteiden käyttö
- Lohkojen pH ja kalkitustarve

5. Kotieläintuotanto ja karjanlanta

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

- Tilan eläinmäärä
- Tilalla käytettävä lanta lantalajeittain tai vastaanotetun lannan määrä
- Lanta-analyysi
- Lietesäiliöt ja lantalat
- Lannanlevitystoimet ja vesistöjen huomioiminen

NEUVO 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

- Lannan patterivarastointi, jaloittelutarhat
- Puhdistamolietteen käyttö

6. Kasvinsuojelu

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuuteen ja torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvien riskien hallintaan:

- IP-torjunnan perusteet
- Kasvinsuojeluaineita koskeva koulutus ja tutkinto
- Ruiskuntestaus

7. Maisemanhoito ja ympäristösopimuskohteet

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

- Maisemanhoito
- Potentiaaliset ympäristösopimuskohteet:

Ympäristösopimukseen kuuluvat lohko-kohtaiset toimenpiteet:

- Säättösalaojitus, säättökastelu ja kuivatusvesien kierrätys;
- Suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito;
- Turvepeltojen pitkäaikainen nurmiviljely; ja
- Lietelannan sijoittaminen peltoon.

Uuden kauden mukaiset ympäristösopimukset:

- Kosteikon ja laskeutusaltan perustaminen ja hoito;
- Maiseman kehittäminen ja hoito;
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen;
- Monivaikutteisen kosteikon hoito;
- Luonnon ja maiseman monimuotoisuus;
- Perinnebiotoopin hoito;
- Alkuperäisrotujen kasvattaminen, ja
- Kosteikon perustaminen ja hoito.

8. Ilmastonmuutoksen hillintä

Käy viljelijän kanssa keskustelu esim. siitä, mitä ilmastonmuutos tarkoittaa, miten sitä voi hillitä sekä mihin ja miten siihen voi sopeutua.

9. Jätteiden käsittely ja öljysäiliöiden kunto

Esimerkkejä suunnitelmaan kirjattavista tiedoista:

- Jätteiden lajittelu ja ongelmajätteiden käsittely
- Öljysäiliöiden kuntotarkastus

4. Tilakäynnin jälkeen

Toimita tilalle ympäristösuunnitelma, johon on kirjattu:

1. Kuvaus tilan nykytilanteesta kaikkien vaadittujen elementtien osalta
2. Toimenpide-ehdotukset. Jos toimenpide-ehdotuksia ei ole, perustele niiden puuttuminen. Kerro selkeästi, mitkä asiat tilalla on hyvin ja missä asioissa löytyisi parannettavaa.
3. Ehdotus toimenpiteiden toteutusaikatauluksi

Lisäksi voit antaa lisätietoja toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista. Liitä ympäristösuunnitelma neuvontakorvauksen maksuhakemukseen Hyrrä-palvelussa.

Lähteet:

Luonnonvarakeskus. ILMASE –hanke <http://www.ilmase.fi/site/>

ProAgria Etelä-Suomi. Ympäristökompassi – Maatilan ympäristökartoitus
[http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/neuvoja/Documents/Ympäristökompassi.doc](http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/neuvoja/Documents/Ymparistokompassi.doc)

Varsinais-Suomen ELY-keskus. Teho plus –hankkeen Ympäristöneuvonta maatilalla –ohjeistus
<http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/neuvoja/Documents/TEHO%20Plus%20-%20neuvontakäynti.pdf>